

vod je, kao i pogovor, napisao Rade Kalanj. Na sasvim jednostavan i nerijetko duhovit način Boudon nam opisuje svoj intelektualni put. Način pisanja u ovoj knjizi odaje dugogodišnje iskustvo predavača, pa njegova "manija razjašnjavanja" (107. str.), kako sam kaže na jednom mjestu, ne ostavlja puno neobjašnjena. Kako se i kroz tekst zalaže za skidanje vela tajnovitosti ili objašnjavanje fenomena kojima se bavi sociologija, tako i sam ne ostavlja nerazjašnjene pojmove. Tekst je na nekoliko mjesta obogatio duhovitim anegdotama u kojima čitatelj neće moći suspregnuti osmijeh ili prepoznati vlastite doživljaje. Ali to nipošto ne umanjuje ozbiljnost teme o kojoj Boudon piše, koja bi sve one koji se bave sociologijom trebala zaintrigirati.

Nikolina Hazdovac Bajić

doi:10.5559/di.22.1.12

**Vladimir Lay,
Dražen Šimleša
NACIONALNI INTERESI
RAZVOJA HRVATSKE
KROZ PRIZMU
KONCEPTA ODRŽIVOG
RAZVOJA**

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, 2012., 140 str.

Knjiga *Nacionalni interesi razvoja Hrvatske kroz prizmu koncepta održivog razvoja* nastala je kao dio znanstveno-istraživačkog rada na projektu čije je ime i ponijela, a koji se provodio od 2007. do 2011. godine, a financirao ga je MZOS RH. Autori, Vladi-

mir Lay i Dražen Šimleša, hrvatski su znanstvenici koji se bave temama vezanim uz koncept održivog razvoja, integralne održivosti uopće. S obzirom na to da se o konceptu održivog razvoja zadnjih desetljeća često piše i još češće govori, Šimleša i Lay smatrali su kako je potrebno, pošto je Hrvatska 2009. godine objelodanila svoju strategiju razvoja, dovesti u odnos upravo nacionalne interese razvoja i koncept održivog razvoja. Osobito zbog toga što se, ako pogledamo ova dva koncepta s teorijske strane, oni doslovno preklapaju. Ova knjiga donosi određenje nacionalnih interesa Hrvatske na sociologijski način, što kod nas do sada nije poduzeto. Sami autori naglašavaju kako u sociologijskom tipu razmatranja, koji se pak teorijski nadahnjuje na afirmaciji života ljudi, nacionalni interes nije državni interes u smislu ljudima nadređenog nadinteresa. Značenje ovog pojma u sociologijskoj se perspektivi širi na cijelo društvo, to jest na sve stanovnike nekoga, državnim granicama omeđenog, teritorija. Upravo zbog toga Lay i Šimleša definiraju nacionalne interese kao vitalne interese ljudi, naroda koji obitavaju na nekom teritoriju, u okvirima neke države kao temeljnoga institucionalnog oblika organizacije društvenoga života.

Knjiga se sastoji od pet međusobno povezanih dijelova. Prvi je dio, logično, svojevrsna teorijska podloga cjelokupnog rada. Osim definiranja osnovnih pojmova, autori ističu važnost brige za vlastite nacionalne interese, jer globalizacija sa svim procesima koje ona donosi i globalnim igračima koji njome upravljaju nije osobito osjetljiva ni okrenuta k brizi za nacionalne interese pojedinoga naroda. Drugi dio knjige objašnjava kako su prirodni resursi, zajedno, najveće bogatstvo koje Hrvatska posjeduje, pa je samim time potrebno dugoročno i održivo upravljati tim resursima. Upozorava se i na upravljanje proizvodnjom i potrošnjom energije, kao i proizvodnjom hrane. Drugim riječima, kako ističu i sami autori, ovaj dio teksta upozorava na to da uistinu treba pomno planirati goli opstanak. Treći dio posvećen je regio-

nalnom razvoju Hrvatske. Opće je poznata činjenica da se hrvatske regije nakon Domovinskog rata, a i do tada, ne razvijaju ravnomjerno, dapače, razvijaju se s velikim razlikama, osobito kada je riječ o usporedbi Zagrebačke županije, a posebno Grada Zagreba, s ostatkom Hrvatske. Autori naglašavaju mogućnosti razvoja hrvatskih regija, ističući velik potencijal u prirodnim i kulturnim raznolikostima koje je potrebno iskoristiti. Četvrto se poglavlje bavi pitanjem minimalne socijalne kohezije društva, bez čega nema održivosti i razvoja u nacionalnim okvirima. Jačati socijalnu koheziju društva znači jačati socijalnu pravdu i smanjivati socijalne nejednakosti, što se čini kao jedan od prvih zadataka koje treba provesti kako bi koncept održivog razvoja mogao biti iole proveden u praksi. Peti dio knjige tematizira održivu proizvodnju roba i usluga. Autori imaju na umu da Hrvatska ne može izbjeći zbivanja na svjetskoj ekonomskoj sceni, pa se pitaju kako zapravo doseći održive prioritete države u dominantno reduciranom ekonomističkom, neoliberalnom, globalizacijskom kontekstu 21. stoljeća. Ovdje se Lay i Šimleša odnose izrazito kritički spram potrošačke kulture življenja, koja podrazumijeva rast pošto-poto. Naglašavaju potrebu za uspostavljanjem kulture i prakse održive potrošnje u hrvatskom društvu. Tome bi uvelike pridonijelo uzimanje u obzir nacionalnih interesa razvoja. Autori donose sedam elementarnih nacionalnih interesa:

1. Zaštititi prirodne resurse i održivo, za korist građana, stanovnika regija i lokalnih zajednica u Hrvatskoj, gospodariti njima na održiv i učinkovit način;
2. Upravljati proizvodnjom hrane u smjeru povećanja ukupne dugoročne održivosti Hrvatske;
3. Upravljati proizvodnjom i po-

- trošnjom energije u smjeru povećanja ukupne energetske dugoročne održivosti Hrvatske;
4. Snažiti regionalne kapacitete društvenog razvoja te iskoristiti posebnosti i raznolikosti hrvatskih regija;
5. Jačati socijalnu pravdu i smanjivati rastuće socio-ekonomske nejednakosti među stanovništvom koje razaraju društvo;
6. Povećati ukupnu količinu rada u Hrvatskoj, jačati domaću proizvodnju roba i usluga kao pretpostavku podizanja kvalitete življenja te izvoza i razmjene s okolinom;
7. Usmjeravati kulturu potrošnje na oblike održive potrošnje i u ukupnosti proizvedeno i potrošeno strukturno i dugoročno dovoditi u ravnotežu.

Zaključak knjige donosi dopunski prijedlog osmoga nacionalnog interesa, koji se odnosi na rast i modernizaciju znanja i vještina u hrvatskom društvu. U završnom dijelu teksta još se sažeto i kritički ocrtava dosadašnji razvoj Hrvatske, zatim se polemizira oko ne/shvaćanja države u kojoj živimo vlastitim domom. U tom bi se domu politika trebala brinuti o dobrobiti, a ekonomija (održivo) upravljati njime. Važno je još istaknuti kako je ova knjiga objavljena u elektroničkom obliku, a tiskana u ograničenom broju primjeraka. Elektronički oblik knjige u svojem dodatku donosi obrazovne lekcije i prezentacije. Cilj je ovoga posljednjeg dijela, kako ističu sami autori, pridonijeti odgoju i obrazovanju za afirmaciju nacionalnih interesa razvoja kroz prizmu koncepta održivog razvoja.

Ovdje prikazano štivo, osim što donosi kritiku trenutačnoga društveno-ekonomskog sustava ne samo u Hrvatskoj već i na svjetskoj razini, zapravo naglasak stavlja na moguću alternativu kojoj je temeljno polazište koncept održivog razvoja. Izbor drugačijega načina življenja, onoga koji podrazumijeva ravnotežu socioekonomskog, političkoga i ekološkoga sustava, mora biti potaknut odgojem i obrazovanjem cjelokupnoga stanovništva neke države, naroda. Ključni socijalni akter u takvu odgoju i obrazovanju jest sama država, koja mora najprije odrediti, a onda i ostvarivati, nacionalne interese svojega cjelokupnog održivog razvoja. A upravo

tome, dakle, određenju nacionalnih interesa razvoja, koji bi trebali stasati na temeljima integralne održivosti, pridonosi tekst Vladimira Laya i Dražena Šimleše.

Anita Bušljeta Tonković

doi:10.5559/di.22.1.13

**Szer. Sokcsevits,
Dénes – ur.
Šokčević, Dinko
MINT NEMZET
A NEMZETTEL...
KAO NAROD
S NARODOM...**

Tudományos tanácskozás a magyar-horvát kiegyezés 140. évfordulója emlékére, Budapest, 2008 / Konferencija u spomen 140. obljetnici Hrvatsko-ugarske nagodbe, Budimpešta 2008., Zbornik radova

Croatica, Budapest/Budimpešta, 2011., 214 str.

U drugoj polovici 19. stoljeća hrvatske su zemlje, podijeljene na povijesne pokrajine, prožimali nacionalno-integracijski i modernizacijski procesi. Oni su nakon narodnoga preporoda i ukidanja kmetstva 1848. usmjeravali izgradnju građanskoga društva i moderne nacije u uvjetima koje je pružao habsburški politički okvir. Novi austrijski apsolutizam 1850-ih godina imao je dva lica: s jedne strane, poticao je modernizaciju, a s druge, forsirao centralizaciju i germanizaciju. Na početku 1860-ih godina Hrvatska se našla na nekoj vrsti raskrižja između Beča i Pešte. Pojavile su se građanske stranke (narodnjaci, unionisti, samostalci, pravaši) koje su zastupale

razne političke opcije – i u Hrvatskom saboru i izvan njega. Jedni su bili za savez s Ugarskom pod uvjetom da ona prizna političku zasebnost trojedne kraljevine, drugi su se zalagali za "poštenu uniju" s Ugarskom bez znatnijih prethodnih uvjeta, treći su neko vrijeme gajili nadu u mogućnost izravnoga sporazuma s Bečom, a četvrti su govorili o potrebi potpune hrvatske samostalnosti. Ubrzo nakon Austro-ugarske nagodbe (1867) sklopljena je i Hrvatsko-ugarska nagodba (1868). Jedna je određivala odnose između Zemalja ugarske krune i ostalih "zemalja Njeg. Veličanstva" u sastavu Austro-Ugarske, a druga položaj Hrvatske i Slavonije u zajednici s Ugarskom unutar Zemalja ugarske krune za sljedećih pola stoljeća.

U Budimpešti je 2008. održana konferencija u povodu 140. obljetnice Hrvatsko-ugarske nagodbe. Na konferenciju su pozvani pojedini hrvatski i mađarski povjesničari, koji su izložili priopćenja o aspektima Hrvatsko-ugarske nagodbe. S hrvatske strane, u radu konferencije sudjelovali su Stjepan Matković i Jasna Turkalj iz Hrvatskoga instituta za povijest u Zagrebu, a s njima i Dalibor Čepulo i Mirela Krešić s Pravnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Od mađarskih povjesničara, pozivu na konferenciju odazvali su se Imre Rész iz Instituta za povijest Mađarske akademije znanosti u Budimpešti te Mariann Nagy i Dinko Šokčević s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu. Konferenciju i objavljivanje zbornika radova financijski su potpomogli Hrvatska samouprava Budimpešte i Hrvatska manjinska samouprava peštanskoga V. okruga (Belváros-Liptóváros). Zbornik radova na mađarskom i hrvatskom jeziku uredio je Dinko Šokčević, sveučilišni profesor u Pečuhu, inače Hrvat iz Mađarske. On je napisao i kratak predgovor zborniku, a za naslov je odabrao stajalište Ferenc Deáka, vodećega mađarskog političara 1860-ih godina i kreatora dualizma, o tome kako bi se Mađari sa svojim hrvatskim susjedima preko Drave trebali sporazumjeti na državnoj osnovi, i to "kao narod s narodom", dakle ravnopravno.